

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Ľubice Filovej, v právnej veci navrhovateľky **V. C.**, zastúpenej JUDr. L. S., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o **starobný dôchodok**, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. marca 2009, č.k. 24Sd/328/2008-60, v znení uznesenia z 28. mája 2009, č.k. 24Sd/328/2008-60, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 11. marca 2009, č.k. 24Sd/328/2008-60, v znení uznesenia z 28. mája 2009, č.k. 24Sd/328/2008-81, **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne I. číslo X. z 21. novembra 2008 **z r u š u j e** a vracia odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom z 11. marca 2009, č.k. 24Sd/328/2008-60, krajský súd potvrdil rozhodnutie I. číslo X. z 21. novembra 2008, ktorým odporkyňa podľa § 21, § 95 ods. 1 a § 173i zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 100/1988 Zb.“), podľa § 259 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z.z. (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a podľa čl. 19 Dohovoru č.128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „Dohovor“) od 1. januára 2004 priznala navrhovateľke starobný dôchodok v sume

1 234 Sk mesačne, keď z celkovej doby zamestnania podľa § 21 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. vylúčila dobu služobného pomeru navrhovateľky v Zbore väzenskej a justičnej stráže od 1. januára 1974 do 31. júla 1999 v rozsahu 25 rokov a 218 dní a na účely zistenia priemerného mesačného zárobku podľa § 12 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. vylúčila aj hrubé zárobky dosiahnuté počas trvania služobného pomeru, takže pre výšku starobného dôchodku hodnotila len dobu tzv. „civilného“ zamestnania a hrubé zárobky v ňom dosiahnuté (12 rokov a 323 dní) a priemerný mesačný zárobok za roky 2002, 1969, 1973, 1970 a 1971 vypočítala v sume 2 193 Sk. Výšku starobného dôchodku určila sumou 377 Sk ako násobok priemerného mesačného zárobku 2 193 Sk a podielu 10,2658 rokov doby civilného zamestnania k celkovej dobe 35,8631 rokov zamestnania (bez doby pred 18. rokom veku). Sumu 377 Sk ďalej upravila podľa zákona č. 306/2002 Z.z. v znení zákona č. 639/2002 Z.z. o 112,1% a o sumu 363,47 Sk (suma 1 270 Sk upravená koeficientom 0,2862) na 1 164 Sk a o 70 Sk podľa zákona č. 222/2003 Z.z. (6%) na 1 234 Sk mesačne. Odporkyňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedla, že ním realizuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 4So/189/2007 z 29. mája 2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. 12Sd/331/2006-28 zo 7. júna 2007.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že mal za preukázané, že starobný dôchodok, pôvodne priznaný právoplatným rozhodnutím odporkyne z 2. apríla 2003 od 26. januára 2003 v sume 7 956 Sk mesačne, bol navrhovateľke odňatý podľa § 21 ods. 3, § 173i ods. 1 a § 96 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. od 14. augusta 2003 právoplatným rozhodnutím odporkyne z 11. júla 2003, takže vzhľadom na právoplatnosť nemožno toto rozhodnutie preskúmať v súdnom konaní. Krajský súd mal tiež za preukázané, že navrhovateľka znovu požiadala o priznanie starobného dôchodku od 1. januára 2004 žiadosťou z 8. apríla 2004. Rozhodnutie odporkyne považoval za súladné s ustanovením § 21, § 173i ods. 1 a § 95 zákona č. 100/1988 Zb. a čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 a v súlade s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4So/189/2007, majúci za to, že starobný dôchodok bol s prihliadnutím na dobu profesionálnej služby priznaný ako časť sumy starobného dôchodku, ktorá zodpovedá pomeru doby civilného zamestnania k dobe služobného pomeru. Krajský súd dospel k záveru, že pokiaľ odporkyňa starobný dôchodok priznala od 1. januára 2004, postupovala v súlade s § 195 ods. 1 (správne malo byť uvedené „§ 95 ods. 1“) zákona č. 100/1988 Zb. a § 259 zákona č. 461/2003 Z.z. Vzhľadom na to, že navrhovateľka v konaní nebola úspešná a odporkyňa náhrada trov nepatrí, krajský súd účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním. Poukázala na to, že najvyšší súd v rozsudku sp.zn. 4So/189/2007 uložil odporkyni uvoľniť starobný dôchodok ako dávku neprávom odopretú podľa § 95 ods.1 zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 259 zákona č. 461/2003 Z.z. a čl. 19 Dohovoru č.128. Rozhodnutie odporkyne nie je rozhodnutie o uvoľnení starobného dôchodku, ale o priznaní starobného dôchodku. Starobný dôchodok jej mal byť uvoľnený odo dňa odňatia, t.j. od 14. augusta 2003 v súlade s § 95 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Rozhodnutie je aj v rozpore s čl. 19 Dohovoru č. 128, z ktorého vyplýva nárok na zachovanie starobného dôchodku po celú dobu sociálnej udalosti, lebo starobný dôchodok jej bol odopretý a nebol vyplácaný v období od 14. augusta 2003 do 1. januára 2004. Ďalej namietla, že v súlade s § 13 zákona č.100/1988 Zb. sa starobný dôchodok toho, kto už poberal tento dôchodok, nesmie vymerať z nižšieho priemerného mesačného zárobku, ako bol priemerný mesačný zárobok, z ktorého bol vymeraný predošlý dôchodok. Podľa jej názoru nemožno v danej veci aplikovať čl. 33 Dohovoru č. 128, lebo je treba rozlišovať medzi *zachovaním nadobudnutých práv* na príspevkové invalidné, starobné a pozostalostné dávky (článok 30 Dohovoru) a zásadou, že starobné dávky musia byť poskytované po celú dobu sociálnej udalosti (čl.19 Dohovoru). Krajský súd sa podľa názoru navrhovateľky neriadil právnym názorom odvolacieho súdu, vysloveného v rozsudkoch najvyššieho súdu sp.zn. 2So/12/2008 a sp.zn. 4So/189/2007 a nezaoberal sa námietkami navrhovateľky. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a odporkyni v novom konaní uložil znovu priznať navrhovateľke starobný dôchodok od 14. augusta 2003 a pri jeho výpočte vychádzať z ustanovenia § 13 zákona č. 100/1988 Zb.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Krajský súd (opravným) uznesením č.k. 24Sd/328/2008-81 z 28. mája 2009 opravil rozsudok z 11. marca 2009 v časti odôvodnenia tak, že veta v siedmom riadku prvého odseku na ôsmej strane má správne znieť „V súlade s čl.33 ods.2 Dohovoru je preto potrebné aplikovať aj ust. § 173i ods.1 zákona o sociálnom zabezpečení, čo učinila *odporkyňa* aj napadnutým rozhodnutím“. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že o oprave rozhodol súd z dôvodu zrejmých chýb v písomnom vyhotovení rozsudku, keď namiesto § 173i v ňom bol

uvedený § 173 zákona č. 100/1988 Zb. a namiesto slova odporkyňa bolo nesprávne uvedené slovo navrhovateľka.

Opravné uznesenie napadla navrhovateľka a namietla, že čl. 33 ods. 2 Dohovoru nie je možné u nej uplatniť, lebo jej výsluhový dôchodok sa nemôže považovať za starobný dôchodok. V prípade výsluhového dôchodku a starobného dôchodku nejde o dôchodky toho istého druhu a v zmysle uvedeného článku Dohovoru musí ísť o súbeh starobných dôchodkov zo všeobecného a osobitného systému a v takom prípade možno starobný dôchodok zo všeobecného systému krátiť. Odporkyňa sa v napadnutom rozhodnutí vôbec neodvoláva na článok 33 ods. 2 Dohovoru. Hoci opravné uznesenie nemá podstatný vplyv na rozsudok krajského súdu z 11. marca 2009, navrhla, aby odvolací súd toto uznesenie zrušil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok v znení opravného uznesenia v rozsahu odvolania a dospel k záveru, že je dôvodné.

Podľa § 164 prvej a druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti. O oprave vydá opravné uznesenie, ktoré doručí účastníkom.

Vydaním opravného uznesenia sa vykonáva oprava znenia písomného vyhotovenia rozsudku, takže odvolací súd preskúmava rozsudok *v znení* opravného uznesenia. V odvolacom konaní preto nie je možné samostatne posudzovať odvolanie len proti opravnému uzneseniu a len proti rozsudku.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku navrhovateľky na starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. a jeho výšku.

Navrhovateľke bol právoplatným rozhodnutím odporkyne číslo X. z 2. apríla 2003 priznaný starobný dôchodok od 26. januára 2003 v sume 7 956 Sk mesačne podľa zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2003, keď pre výšku dôchodku bolo z celkovej doby zamestnania 38 rokov a 98 dní zhodnotených 35 ukončených rokov zamestnania po 18.roku veku a dôchodok bol vymeraný z redukovaného priemerného mesačného zárobku 4 067 Sk, zisteného za roky 1999, 1998, 1997, 1995 a 1996. Odporkyňa

starobný dôchodok navrhovateľke odňala takisto právoplatným rozhodnutím z 11. júla 2003 od 14. augusta 2003 podľa § 21 ods. 3, § 173i ods.1 a § 96 ods. 4 zákona č.100/1988 Zb.

Podľa § 173i ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 1. júla 2003 ak policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby, **ktorí vykonávali profesionálnu službu v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok** alebo ktorým bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok, požiadali v období od 1. júla 2002 do 30. júna 2003 Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku alebo o priznanie pomerného starobného dôchodku a konanie o priznaní týchto dávok nebolo pred 1. júlom 2003 právoplatne skončené, Sociálna poisťovňa rozhodne o nároku na starobný dôchodok alebo o nároku na pomerný starobný predpisov účinných po 30. júni 2003.

Pre posúdenie veci bolo rozhodujúce, či navrhovateľka splnila podmienky nároku na výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľke bol od 1. augusta 1999 podľa § 211 ods. 1 písm. d/ a ods. 2 zákona č. 78/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z.z.“) priznaný **výsluhový príspevok** za 25 rokov služobného pomeru, ktorý trval od 1.januára 1974 do 31. júla 1999.

Výsluhový príspevok podľa § 211 ods.1 písm. d/ a ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z. v znení účinnom do 30. júna 2002 patrí oprávnenému vo výške 30% zo základu pre výpočet dávky, ak služobný pomer trval aspoň po dobu 15 rokov a za každý ďalší skončený rok trvania služobného pomeru sa zvyšuje o 1,5% zo základu pre výpočet dávky.

Výsluhový príspevok patril podľa § 210 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z. v znení účinnom do 30. júna 2002 najdlhšie do dosiahnutia 60-eho roku veku.

Dňom 1. júla 2002 nadobudol účinnosť zákon č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z.z. výsluhový dôchodok je *za 15 rokov* trvania služobného pomeru 30% základu podľa § 60. *Za 16. skončený rok* trvania služobného pomeru *a za každý ďalší skončený rok* trvania služobného pomeru *až do 20. skončeného roka* trvania služobného pomeru vrátane sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 2% základu podľa § 60. *Za 21. skončený rok* trvania služobného pomeru *a za každý ďalší skončený rok* trvania služobného pomeru *až do 25. skončeného roka* trvania služobného pomeru vrátane sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 3% základu podľa § 60. *Za 26. skončený rok* trvania služobného pomeru *a každý ďalší skončený rok* trvania služobného pomeru sa výmera výsluhového dôchodku zvyšuje o 1% základu podľa § 60, najviac však do 60% základu podľa § 60.

Podľa § 124 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z.z., ktoré je prechodným ustanovením, výsluhové príspevky, na ktoré vznikol nárok podľa § 211 ods. 1 písm. d) a odseku 2 zákona č. 73/1998 Z.z. v znení neskorších predpisov a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, sa považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti.

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že výsluhový príspevok aj vzhľadom na iný spôsob jeho výpočtu nie je rovnocenný výsluhovému dôchodku, priznanému podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z.z. **Výsluhový príspevok je naďalej výsluhovým príspevkom podľa zákona č. 73/1998 Z.z. a za výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. sa iba považuje,** najmä na účely trvania nároku na dávku výsluhového zabezpečenia, priznanú podľa predchádzajúcich predpisov.

Navrhovateľka nesplnila podmienky pre nárok na výsluhový dôchodok ani podľa § 38 ani podľa § 137 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. Má nárok iba na výsluhový príspevok (považovaný za výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z.), **preto sa na ňu nevzťahuje ustanovenie § 173i ods. 2 v spojení s § 12 ods. 2 a § 21 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 1. júla 2003 Z.z.** (v znení zákona č. 222/2003 Z.z.). Spôsob výpočtu starobného dôchodku, ktorý odporkyňa použila v preskúmanom rozhodnutí, z toho dôvodu nie je v súlade so zákonom.

Použitie ustanovenia § 173i ods. 2 v spojení s § 12 ods. 2 a § 21 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 1. júla 2003 Z.z. (v znení zákona č. 222/2003 Z.z.)

prichádza do úvahy len v prípadoch, kedy bol starobný dôchodok priznaný osobe, ktorej vznikol nárok na výsluhový dôchodok podľa § 38 alebo § 137 ods.1 zákona č. 328/2002 Z.z. po 30. júni 2002.

Podľa čl.33 ods. 2 Dohovoru č. 126 ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia *za tú istú sociálnu udalosť*, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Výsluhový príspevok, priznaný ako dávka sociálneho zabezpečenia a považovaný za výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) len vtedy, ak jeho výška zodpovedá výške starobného dôchodku, primeranej dobe trvania služobného pomeru.

Pri určení výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, ktoré boli zhodnotené na účely výsluhového príspevku a v nich dosiahnuté hrubé zárobky. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť *v pomernej časti, zodpovedajúcej zhodnotenej dobe služby, najviac* však o sumu výsluhového príspevku, považovaného za výsluhový dôchodok.

V zmysle § 95 ods.1 a 2 zákona č.100/1988 Zb. *ak sa dodatočne zistí, že sa dávka neprávom odoprela, dávka sa prizná.* Dávka sa prizná odo dňa, od ktorého dávka patrí, *najviac však za tri roky späť odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku.*

Starobný dôchodok bol navrhovateľke neprávom odopretý (odňatý) od 14. augusta 2003. Navrhovateľka o priznanie starobného dôchodku požiadala znovu žiadosťou z 8. apríla 2004. Bez ohľadu na to, že rozhodnutie o odňatí dôchodku nadobudlo právoplatnosť, starobný dôchodok je treba navrhovateľke v súlade s § 95 ods. 1,2 zákona č. 100/1988 Zb. a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. uvoľniť už od 14. augusta 2003. Je irelevantné, že navrhovateľka novou žiadosťou požiadala o priznanie starobného dôchodku

od 1. januára 2004; rozhodujúce je, že starobný dôchodok jej patrí nepretržite od 26. januára 2003 a teda patril aj po 13. auguste 2003 a ku dňu podania novej žiadosti neuplynulo od odňatia starobného dôchodku viac ako tri roky.

Pokiaľ navrhovateľka namietala, že odporkyňa mala pri výpočte jej starobného dôchodku vychádzať z ustanovenia § 13 zákona č. 100/1988 Zb., túto jej požiadavku odvolací súd nepovažoval za relevantnú. Uvedené ustanovenie sa týka nároku na výpočet starobného dôchodku z toho istého priemerného mesačného zárobku, z akého bol vypočítaný predošlý starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok a dôchodok za výsluhu rokov; navrhovateľke však nárok na starobný dôchodok nezanikol.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne nie je v súlade so zákonom a preto podľa § 250ja ods. 3 OSP rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne uvoľniť starobný dôchodok odo dňa jeho odňatia a jeho výšku od tohto dňa krátiť podľa čl.33 ods. 2 Dohovoru č. 126 v zmysle vyššie uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu, ktorým je viazaná (§ 250ja ods. 4 OSP).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo úspešná navrhovateľka náhradu trov nežiadala a odporkyni trovy nepatria.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2010

JUDr. V. Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová